

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคโลกาภิวัตน์ อันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสาร และการคมนาคมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การเตรียมคุณภาพของประชากรจึงเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง อัตราการเติบโตของประชากรในประเทศไทยเพิ่มสูงขึ้นและท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงในยุคโลกาภิวัตน์ปัจจุบันจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ประชาชนต้องมีการพัฒนาทางด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นเป็นผลมาจากความสามารถของประชาชนในการกำหนดวิถีชีวิตของตนเอง คุณภาพชีวิตจะดีขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาและการทำงาน

จากสภาพการแข่งขันที่รุนแรงขึ้นในปัจจุบัน เริ่มมีการแข่งขันทางเศรษฐกิจมากขึ้น ส่งผลให้การดำเนินวิถีชีวิตต้องที่มีความพร้อมทางด้านการแข่งขันและการดำเนินชีวิต ตอบสนองความต้องการของตนเองที่ดำเนินชีวิตอยู่ในปัจจุบัน ที่มีข้อจำกัดทางเศรษฐกิจที่แข่งขันในระดับที่จำกัด อย่างไรก็ตาม การดำเนินตามวิถีชีวิตของคนในเมืองถือว่ามีความแตกต่างจากผู้ที่อาศัยหรือดำเนินวิถีชีวิตในเขตชานเมืองของกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

อย่างไรก็ตามการแข่งขันการดำเนินวิถีชีวิตทั้งเขตเมืองและเขตชานเมืองของกรุงเทพมหานครทำให้เศรษฐกิจรายได้ต่อหัวเป็นสิ่งที่ไม่เพียงพอ คุณภาพชีวิตจะดีขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาและการทำงาน ความเสมอภาคทางเพศสภาพอนามัยและได้โภชนาการที่ดีขึ้น สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่ปราศจากมลพิษ ระบบกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมที่ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง สิทธิเสรีภาพทางสังคมและการเมืองของประชาชน ตลอดจนวัฒนธรรมที่มั่นคง เมื่อรายได้ต่อหัวของประชาชนเพิ่มขึ้น มิติด้านคุณภาพหลายด้านก็จะดีขึ้นด้วยมากบ้างน้อยบ้าง จากการพิจารณาทั้งด้านปริมาณและด้านคุณภาพของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจชี้ให้เห็นถึงหลักสำคัญ 3 ประการ ดังนี้

(1) การให้ความสำคัญกับทุน 3 ประการคือ ทุนทางกายภาพ (physical capital) ทุนมนุษย์ (human capital) และทุนทางธรรมชาติ (natural capital) หรือทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุล

(2) ความเอาใจใส่ต่อการกระจายรายได้ เสถียรภาพ และความยั่งยืนของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

(3) การให้ความสำคัญต่อกรอบด้านธรรมาภิบาลทุนกายภาพและเงินทุนช่วยให้เกิดความเป็นอยู่ที่ดี โดยผ่านการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ในขณะที่ทุนมนุษย์และทุนทางชนวนนอกจากจะช่วยให้เกิดความเป็นอยู่ที่ดีโดยผ่านกลไกต่างๆ แล้ว ยังเป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่งของความกินดีอยู่ดีโดยตัวของมันเองอีกด้วย ทุนมนุษย์และทุนชนวนยังช่วยการสะสมทุนกายภาพเนื่องจากการมีทุนมนุษย์และทุนชนวนอยู่เพียงพอก็จะทำให้ทุนทางกายภาพมีอัตราผลตอบแทนที่สูงขึ้น ในเวลาเดียวกันการมีทุนทางกายภาพอยู่เพียงพอก็ช่วยให้ผลตอบแทนของทุนมนุษย์และทุนชนวนสูงขึ้นด้วยเช่นกัน นอกจากนี้การลงทุนทางกายภาพและทุนชนวน ตลอดจนการดำเนินการนโยบายปฏิรูปต่างๆ ยังมีแนวโน้มที่ช่วยเพิ่มการเติบโตของความสามารถในการผลิตจากปัจจัยการผลิตทั้งหมด (Total Factor Productivity หรือ TFP) ซึ่งทำให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอีกทางหนึ่งด้วย

โดยสรุป ผลกระทบของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และความเป็นอยู่ในวิถีชีวิตของประชาชนในสังคมเมืองมีผลกระทบต่อ ทุนทางกายภาพอาจเป็นไปได้ทั้งทางบวกและทางลบ หากการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคตข้างหน้าเราจึงต้องมีการเตรียมการในเรื่องของการดำเนินวิถีชีวิต เป็นการชี้ให้เห็นถึงช่องทาง การเจริญเติบโตไม่ว่าจะเป็นในด้านคุณภาพ หรือปริมาณจากปัจจัยข้างต้น มิใช่ประชากรมากมายที่แข่งขันด้วยความหลากหลายในด้านของการดำรงชีวิต ในรูปแบบต่าง ๆ ส่งผลต่อวิถีชีวิตของคนในสังคมเมือง เพื่อการดำเนินชีวิตต่อแนวโน้มการเติบโต ของสังคมเมืองในอนาคต

จากข้อมูลที่ได้กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นจะเห็นได้ว่า การดำเนินชีวิตของคนในสังคมเมือง การแข่งขันเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวัน มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่คนในสังคมในเมืองจะต้องติดตามความเคลื่อนไหว และก้าวไปให้ทันกับโลกของการแข่งขันอย่างไร้พรมแดนโดยมีตัวแปรในกลยุทธ์ทางการแข่งขันไม่ว่าจะเป็นปัจจัย ด้านที่พักออาศัย ระยะเวลาในการเดินทาง รูปแบบทางเศรษฐกิจต่อวิถีชีวิตประจำวัน จนท้ายที่สุดกลายเป็นการแข่งขันกับตัวเองในปัจจุบัน

ดังนั้นผู้วิจัยต้องการทราบถึงการดำเนินชีวิตของคนในเขตสังคมเมือง กับการดำเนินชีวิตของคนกรุงเทพในเขตชานเมือง ว่ามีการดำเนินชีวิตแตกต่างกันอย่างไร เพื่อที่จะนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยมาเป็นแนวทางในการที่อาจเป็นตัวแปรหนึ่งในการเลือกใช้ชีวิตอยู่ในสังคม รวมทั้งสามารถนำเสนอเพื่อเป็นแนวทางในการวางแผน ในการตัดสินใจที่จะดำรงชีวิตได้อีกทางเลือกหนึ่ง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินชีวิตของประชากรในเขตสังคมเมืองของกรุงเทพมหานครกับการดำเนินวิถีชีวิตของประชาชนในเขตสังคมชานเมืองของกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยในการดำเนินชีวิตของประชาชนในเขตเมืองและเขตสังคมชานเมืองของกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาทัศนคติต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนในเขตสังคมเมืองของกรุงเทพมหานคร กับประชาชนในเขตสังคมชานเมืองของกรุงเทพมหานคร
4. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินชีวิต ปัจจัย การดำเนินชีวิตและทัศนคติต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนในเขตสังคมเมืองของกรุงเทพมหานคร กับประชาชนในเขตสังคมชานเมืองของกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ประชาชนที่ทำงานหรือพักอาศัยในเขตเมืองกรุงเทพมหานคร และชานเมืองกรุงเทพมหานคร

การวิจัยครั้งนี้จำกัดกลุ่มตัวอย่างเฉพาะ ประชาชนที่ทำงาน หรือพักอาศัยในเขตเมืองกรุงเทพมหานคร ในเขตคลองเตยบริเวณสุขุมวิท และชานเมือง กรุงเทพมหานคร ในเขตพุทธมณฑล

2. ขอบเขตด้านตัวแปรหรือเนื้อหา

ตัวแปรที่ศึกษา คือ การดำเนินชีวิต ปัจจัยการดำเนินชีวิต ทัศนคติต่อการดำเนินชีวิต อยู่ในสังคมเขตเมือง และชานเมืองของกรุงเทพมหานคร

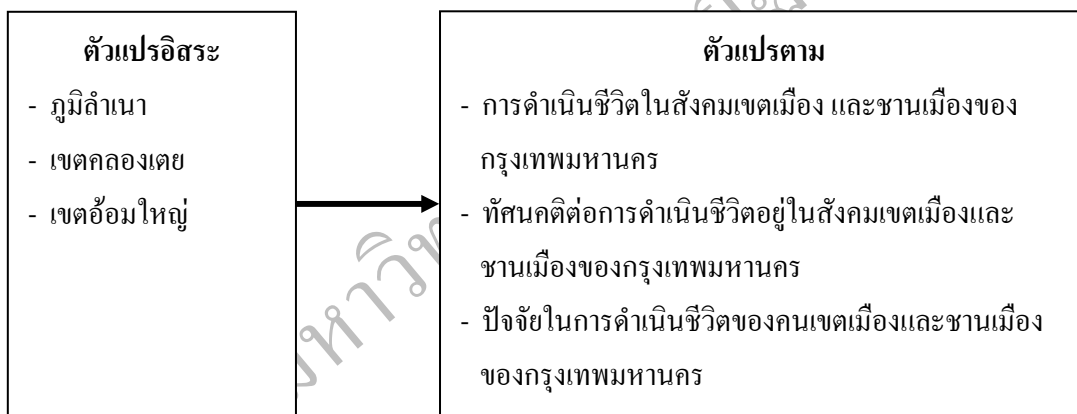
3. ขอบเขตด้านเวลา

ทำการวิจัยระหว่างวันที่ 15 พฤศจิกายน 2550 ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2551

สมมติฐานการวิจัย

1. การดำเนินชีวิตของประชากรในเขตสังคมเมืองของกรุงเทพมหานครกับการดำเนินชีวิตของประชากรในเขตสังคมชานเมืองของกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน
2. ปัจจัยการดำเนินชีวิตของประชากรในเขตสังคมเมืองของกรุงเทพมหานครกับการดำเนินชีวิตของประชากรในเขตสังคมชานเมืองของกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน
3. ทักษะต่อการดำเนินชีวิตของประชากรในเขตสังคมเมืองของกรุงเทพมหานครกับการดำเนินชีวิตของประชากรในเขตสังคมชานเมืองของกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้การศึกษานี้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น จึงได้กำหนดนิยามศัพท์ของตัวแปรที่นำมาศึกษาดังต่อไปนี้

1. การดำเนินชีวิต หมายถึง วิธีชีวิตที่ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอในชีวิตประจำวัน ได้แก่ ความเป็นอยู่ในด้านการเดินทาง ความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน การมีงานทำ ความปลอดภัยในชีวิต

และทรัพย์สิน สภาพแวดล้อม การออกกำลังกาย การรันทรง การสื่อสารสัมพันธ์ การรักษาพยาบาล ความปลอดภัยในการเดินทาง

2. ปัจจัยการดำเนินชีวิต หมายถึง สิ่งส่งผลกับการดำเนินวิถีชีวิตทั้งผู้อาศัยอยู่ใน สังกมเขต คลองเตย และผู้อาศัยอยู่ในสังกัดเขต พุทธมณฑล อันได้แก่ รายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือน ค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยต่อเดือน

3. ทักษะการดำเนินชีวิต หมายถึง สภาพจิตใจ ความรู้ตึกนิกคิดหรือความคิดเห็น ที่มี ต่อสิ่งเร้าซึ่งเป็นผลของความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ ความเข้าใจ และอารมณ์กับแนวโน้มที่จะมี พฤติกรรมตอบโต้ อาจเป็นด้านบวกหรือด้านลบ ซึ่งสามารถบอกได้ว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย มาก ปานกลาง หรือน้อย

4. เขตเมือง หมายถึง สถานที่ที่ประชาชนดำเนินวิถีชีวิตในชีวิตประจำวันในบริเวณ กรุงเทพมหานคร ในที่นี้หมายถึง เขตคลองเตย

5. เขตชานเมือง หมายถึง สถานที่ที่ประชาชนดำเนินวิถีชีวิตในชีวิตประจำวัน ใน บริเวณกรุงเทพมหานคร ในที่นี้หมายถึง เขตพุทธมณฑล

6. ภูมิลำเนา หมายถึง ถิ่นที่อยู่อาศัยของประชาชน ณ ที่นี้หมายถึง ประชาชนที่อาศัยใน เขตคลองเตย ย่านสุขุมวิท กับประชาชน ที่อาศัยอยู่เขตพุทธมณฑล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยของประชาชนในเขตเมืองและเขตชานเมือง ต่อการดำเนิน ชีวิต

2. ทราบถึงความแตกต่างในการดำเนินชีวิต ปัจจัยและทัศนคติของประชาชนที่อาศัยอยู่ ในเขตเมือง กับผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตชานเมือง

3. เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจของประชาชนในเขตเมืองกับชานเมืองที่ต้องการ เปลี่ยนที่อยู่อาศัย